

Motion till riksdagen

1989/90:N216

av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik

Lövdén (båda s)

Kommunala varuförsörjningsplaner

Förändringar i detaljhandel och annan serviceverksamhet är ständigt föremål för diskussion. En vanligt förekommande uppgift i debatten är att vi i dag har en handel vars kapacitet skulle räcka till en befolkning som är dubbelt så stor som Sveriges nuvarande befolkning. Uppgifter om ännu högre överkapacitet har också förekommit.

Vad som är den exakta nivån på överetablering är svårt att säga. Det torde dock vara oemotsägligt att vi genom överetablering har en ansträngd handelssektor i Sverige. Ytterligare en indikation på överetablering kan man finna i SCB:s redovisning av konkursstatistik. Den visar en mycket klar tendens till ett ökat antal konkurser inom detaljhandelsverksamheten. Trots rapporter om god utveckling inom handeln under 1988 så redovisades 975 konkurser inom detaljhandelssektorn 1988. Under de första sex månaderna 1989 redovisas 589 konkurser. Håller den utvecklingen i sig är det ånyo fråga om en markant uppgång.

För att på allvar komma till rätta med ovan nämnda problem måste en serviceplanering genomföras. Syftet med en sådan serviceplanering bör vara att skapa stabilitet i tillvaron för redan etablerad handel och ge en bättre trygghet i arbetet för de anställda. Utöver dessa grupper, företagare och anställda, skulle också konsumenterna vinna på en väl genomförd serviceplanering av handelsverksamhet i Sverige.

Överkapacitet och överetablering i detaljhandeln kan i konsumentledet innebära att kostnaderna blir högre än nödvändigt. Orsaken härtill kan t.ex. vara att i förhållande till behovet alltför stora affärsytor och annan utrustning i affärerna måste betalas, vilket kan påverka priserna uppåt för konsumenterna. Det är således också ett intresse ur konsumentsynpunkt att undvika en okontrollerad utveckling.

I många fall leder en alltför stor och omfattande etablering av butiker med likartat utbud på en ort till att det omland, som denna orts handel måste ha, blir större och att de butiker som har små marginaler slås ut. Ofta blir det småbutiker i glesbygd och i små orter som försvinner. Det kan knappast vara ett allmänt intresse att en sådan utveckling ohämmat får fortsätta. Liknande problem kan också uppstå inom större tätorter. Perifera nyetableringar kan t.ex. ta bort underlag för annan handel som ligger i centrum och i ringen däromkring och försvåra en handelsverksamhet ute i bostadsorterna.

Utan en medvetet inriktad serviceplanering inom handeln riskerar vi att

få en situation där de organ, bl.a. kommunala, demokratiskt valda och med ansvar för samhällsutvecklingen, kommer till korta och utvecklingen i stället styrs okontrollerat av andra faktorer. Det är mot denna bakgrund viktigt att samhällsorganen, utan att det leder till detaljreglering och byråkratiskt krångel, kan ange ramar och vissa förutsättningar inom detaljhandelsområdet.

Genom tillkomsten av den nya plan- och bygglagen (PBL) har kommunerna givits ökade möjligheter att styra hur stor handelsetableringen i en kommun blir. Möjligheterna kräver emellertid aktivitet från kommunernas sida liksom att det krävs att kommunerna skaffat sig bra underlag för beslut i dessa frågor.

En av de uppgifter som kommunerna därför snarast bör åläggas är att upprätta varuförsörjningsplaner som anger riktlinjer för strukturen på handeln. Vikten av en förbättrad kommunal planläggning på detta område blir allt påtagligare i takt med att kommunernas ställning som beslutande instans i planfrågor förstärkts. I ett sådant planeringsarbete måste särskild hänsyn tas till de "svaga" konsumentgrupperna, äldre, handikappade m.fl. För att uppnå hög effektivitet bör varuförsörjningsplan för kommun upprättas med viss regelbundenhet och inarbetas i en total serviceplanering.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunala varuförsörjningsplaner inom ramen för en total serviceplanering.

Stockholm den 19 januari 1990

Kurt Ove Johansson (s)

Lars-Erik Lövdén (s)

Mot. 1989/90
N216